

JAK SE ZBAVIT ROLE, KTEROU NECHCI?

Mgr. Eva Vášová, Ph.D.

DUŠE ZA MŘÍŽEMI

Vězeňství

Forenzní psychologie

Co se děje s psychikou odsouzených

Mýty a předsudky

Dopady na rodiny

Tipy pro učitele

Duševní onemocnění

Nedobrovolná léčba

Zabezpečovací detence

Parafilie

STEREOTYPY

- (otázky do diskuze pro žáky)

JAK PODLE VÁS VYPADÁ
TYPICKÝ „KRIMINÁLNÍK“?

JAK PODLE VÁS VYPADÁ TYPICKÝ
„KRIMINÁLNÍK“?

JAK VYPADÁ TYPICKÝ PACHATEL (PACHATELKA?)...

- Násilné trestné činnosti
- Sexuálně motivované trestné činnosti
- Krádeže
- Organizovaného zločinu
- Majetkové TČ
- Hospodářské TČ (padělatel peněz, zpronevěra)
- Počítačová kriminalita
- Dotačního podvodu
- Válečného zločinu
- Extremistické trestné činnosti
- Distribuce drog
- Krádeže aut

ODSOUZENÝ \neq AUTOMATICKY VRAH,
NÁSILNÍK

CO ZA TÍM MŮŽE BÝT, ŽE NĚKDO
SPÁCHÁ TČ?

CO ZA TÍM MŮŽE BÝT, ŽE NĚKDO SPÁCHÁ TČ?

- Drogy
- Chudoba
- Touha po moci
- Studijní problémy
- Počínající duševní onemocnění
- Pomsta
- Láska
- Šikana
- Počínající deprese
- Výchovné problémy
- ...

KDE JE CHYBA?

- Student bude porovnávat výsledky testů osobnosti u 2 skupin

1. Odsouzení za násilnou trestnou činnost
2. KS jsou studenti VŠ v humanitním oboru

Sehnal do každé skupiny 100 respondentů

Forenzní psychologie

Forenzní psychoterapie

FORENZNĚ PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY

- Kriminalistická
- Soudní
- Penitenciární
- Postpenitenciární

- Kriminologická

- Forezní - personální
- Policejní psychologie
- Viktimologie
- Soudně znalecké posudky

PRÁCE VĚZEŇSKÉHO PSYCHOLOGA

Mgr. Eva Vášová, Ph.D.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

- Generální ředitelství
- Akademie vězeňské služby
- Střední odborné učiliště

- Vazební věznice
- Věznice

- Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

- Nemocnice, psychiatrie

VÝKON VAZBY

VÝKON VAZBY

- Útěková – skrývání se v ČR, útěk mimo ČR
 - (bezdomovci, cizinci, velké podvody)
- Koluzní – ovlivňování soudu, svědků, domluva se společníky, maření vyšetřování, obsah korespondence hlídá OČTŘ, ne VS
- Předstižná – bude pokračovat v páchání TČ

VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

SPECIALIZOVANÁ ODDĚLENÍ

Oddělení specializované pro výkon trestu...

- ...odsouzených matek nezletilých dětí
- ... odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním psychotropních látek
- ... odsouzených s mentální retardací
- ... odsouzených s poruchou duševní a poruchou chování

Oddělení specializovaná pro výkon ochranného léčení ...

- ...protialkoholního a léčení patologického hráčství v ústavní formě
- ...protitoxikomanického v ústavní formě
- ...sexuologického v ústavní formě
- Oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením
- ÚpVZD

NEMOCNICE

- 30 dnů v roce – zahrnuje se do trestu (pokud zranění sebe není úmyslné)
- Obviněným a odsouzeným nepřísluší právo svobodné volby lékaře, klinického psychologa, zdravotnického zařízení a dopravní služby.

NEMOCNICE

- Nemocnice Praha – Pankrác (111 lůžek)
 - interní a chirurgická oddělení, radiologické oddělení a poliklinické služby
- Nemocnice Brno
 - interní, infekční, následná péče, psychiatrické oddělení a poliklinické služby

ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE

MÝTUS

- Život ve vězení je jak na dovolené

8 25

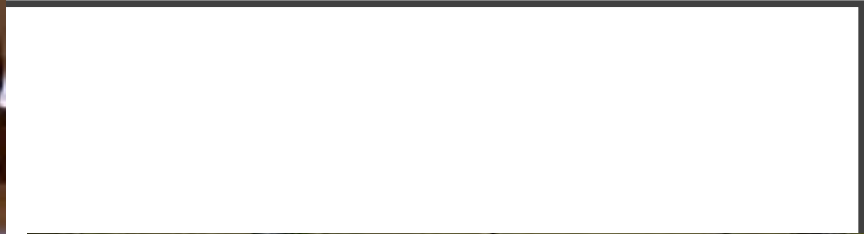

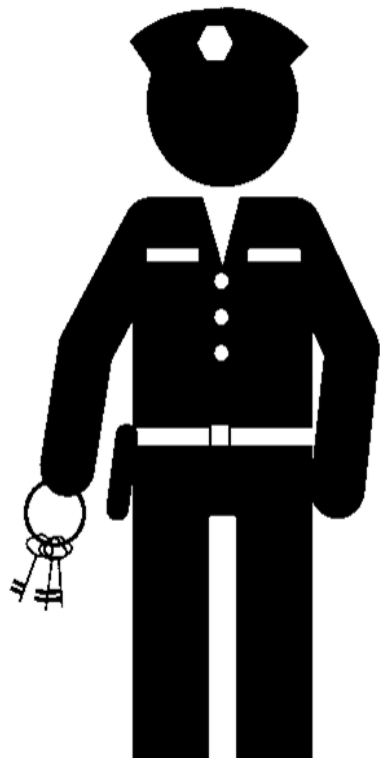

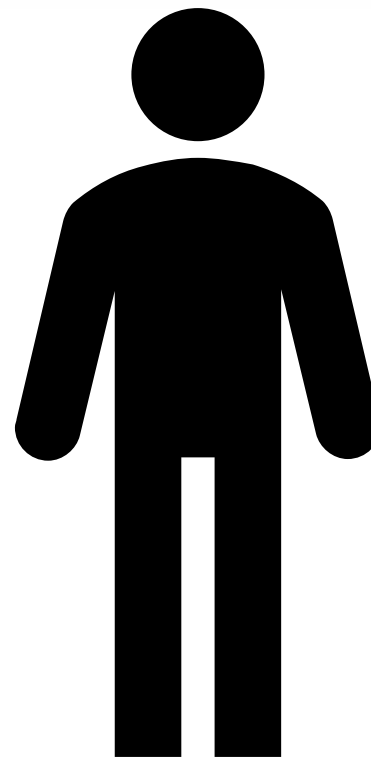

TÝM

Příslušníci VS ČR

**Občanští zaměstnanci VS ČR
(včetně odborných, v SK jinak)**

KOHO TEDY ZE ZAMĚSTNANCŮ POTKÁTE?

ředitel (ředitel pro ÚpVZD a VN)
vedoucí odd. a jeho zástupce (VV, VTOS, ÚpVZD)
dozorci (služební poměr, různé hodnosti, různá náplň
práce – IDS, eskorty, střežení, obchůzky, psovodi,
operační, ...)
OPAS

psychologové
speciální pedagogové
vychovatelé-terapeuti
vychovatelé
sociální pracovník
kaplan

lékaři
zdravotnický personál
sanitáři

právník
referent zaměst. vězněných osob

administrativní pracovníci (ekonomický úsek, logistika,
IT, tisková mluvčí, ...)

CO MŮŽE DĚLAT VĚZEŇSKÝ PSYCHOLOG?

- Pohovory dle potřeby
- Vstupní pohovor, zhodnocení rizik a potřeb (drogy, suicidum, psychiatrická léčba, riziko dle §, SARPO)
- Účast na odborných komisích (zaměstnávání, PP, vycházky mimo věznici ,...)
- Krizová intervence
- Terapeutické programy
- Administrativa

- Personální psycholog

PENITENCIÁRNÍ PSYCHOLOGIE (FÁZE VYKONÁVACÍ)

- Práce s odsouzenými, obviněnými a chovanci
- Penitenciární diagnostika a osobnost odsouzeného
- Aplikace psychologických metod v procesu zacházení s odsouzeným
- Expertní činnost penitenciárního psychologa
- Psychologické aspekty uvěznění
- Diagnostika, poradenství, psychoterapie v oblasti vězeňského prostředí.
- Subkultura, druhý život vězňů, specifické skupiny odsouzených
- Poznatky – resocializace pachatelů
- Péče o zaměstnance VS ČR
- Personalistika

PRACUJE SE S KAŽDÝM TERAPEUTICKY?

- Ne každý je v terapeutickém programu
- Ne každá věznice má psychologa
- Ne všude mají psychologové kapacitu na terapie

VŽIJTE SE DO ROLE ODSOUZENÉHO

- Jak se může cítit při nástupu do VTOS
 - (recidivista x prvotrestaný)
 - (závislý x neužíval NL)
 - (sexuálně motivovaná TČ x majetková x krádeže x ...)
 - (rodinné zázemí, děti, žena x single)
- Jak se může cítit v průběhu VTOS?
 - S jakými obtížemi se může potýkat? Co může být krizí?
 - O co všechno přichází? Je něco, co získává?
 - Jaké faktory mu pomohou fungovat během VTOS?
 - Jak se může cítit ve chvíli, kdy se blíží konec trestu?

VŽIJTE SE DO ROLE ODSOUZENÉHO

- Prizonizace – jaké jsou podle vás nežádoucí jevy?
 - Institucionalizace
 - Ideologizace
- Jak byste jim zabránili? Co navrhuje?

Rizikové faktory

Protektivní faktory

DĚTI ODSOUZENÝCH RODIČŮ

Rodinné zázemí před uvězněním

Druh TČ a délka uvěznění

Který rodič je uvězněný?

Jaký vztah byl s rodičem?

Je věznice daleko?

Jezdí dítě na návštěvy?

Jak mu to bylo sděleno?

Je to v rodině tabu?

Ví o tom spolužáci?

Kdo má teď dítě v péči?

Věk dítěte

DĚTI ODSOUZENÝCH RODIČŮ

- Zkušenosti dospělých dětí s uvězněním otce v období mladšího školního věku
- Natálie Navrátilová

DĚTI ODSOUZENÝCH RODIČŮ

- Zkušenosti dospělých dětí s uvězněním otce v období mladšího školního věku
- Natálie Navrátilová

ZATAJOVÁNÍ SKUTEČNOSTI OD BLÍZKÝCH

- *„nejvíc mi asi vadilo, že eee ze mě dělali blba“ (Jana)*
- *„tam byly nějaký náznaky, jakože nějakou dobu s náma nebyl a tak a i potom jako, když jsme se o tom bavili třeba s mamkou nebo něco takovýho, a ona nám furt říkala, že to nám musí říct sám a tak a já jsem si tak nějak, to dítě, prostě vyvodila, že zřejmě si našel nějakou jinou ženskou a měl někde třeba jinou rodinu nebo tak.“ (Eva)*

VNÍMÁNÍ DOPADŮ UVĚZNĚNÍ

- *„A brala jsem to tak, jakože teda to není fér vůči jako nám, který my jsme jako nic neudělali, a my jsme vlastně jako taky potrestaný, protože my za to nemůžem, že jo, co se stalo, ale tím pádem jako my jsme to taky slízli, že jo.“ (Jana)*
- *Laura hodnotí období uvěznění otce jako nejlepší období jejího života, neboť se otec ve vězení musel vzdát svých závislostí a věnoval se jí: „na jednu stránku to vnímám, jakože to byla fakt úplně nejlepší zkušenost, protože v tu dobu jsem asi nasbírala všechnu lásku, co jsem k němu měla, a, a vlastně z té čerpám (smích). Jakože je to hrozný, ale v tu dobu, kdy jsme byli nejdál si od sebe svým způsobem, tak jsme si byli nejbliž.“ (Laura)*

- *„mně to nijak to dětství vlastně nenarušilo. Pořád dál bylo veselý, láskyplný, pořád jsem chodila do kroužků, pořád jsem toho tátu jak kdyby měla“ (Eva)*
- *„A co mi pomáhalo, tak byla určitě babička.“ (Laura)*
- *„No a já jsem pak měla totální v hlavě galimatyáš, že jo, protože já jsem nevěděla, kdo má pravdu. Jestli má pravdu vona nebo máma nebo táta nebo kdo nebo co, jo. Teď Vám do toho lžou, takže prostě si řeknete ,ježišmarja, tak komu mám věřit““ (Jana)*

- „věděla jsem, že tam pro mě je, a opravdu tam asi byl, protože on v tom vězení asi nemohl žít pro nic jináčího, co jsme se dozvěděli potom“ (Laura)
- „ty dopisy psal jenom tat'ka nám jak kdyby, my jsme mu tam nepsali. A vždycky to byl prostě dopis a byl tam třeba nějaký obrázek, co nám namaloval“ (Eva)

- *„když jsme se jednou taky bavili o tom povolání rodičů a tak jsem řekla, že vlastně táta nevím, jaký má povolání, no tak to byla asi ta druhá, třetí, druhá třída no, to jsme se bavili o těch rodičích, jako máma, táta, psali jsme tam ty jména, tak jsem tam napsala prostě toho přítele od mamky. Na férovku jsem ho tam napsala (smích). Věděla jsem, co on dělá, a nepřipadala jsem si blbě.“ (Laura)*
- *„samozřejmě že jsem dělala schválnosti, že jo. Eee dělala jsem prostě eee návzteky, schválnosti, eee dřív jsem byla zvyklá, že jsem prostě byla taková ta poslušná holka, která prostě udělala všechno ještě dřív, než se na to pomyslelo, a tímhlectím bych řekla, že se to úplně prostě celý votočilo a já jsem prostě začla, začla dělat schválnosti no, protože jsem si říkala jako ,když můžete vy, tak já taky', že jo.“ (Jana)*

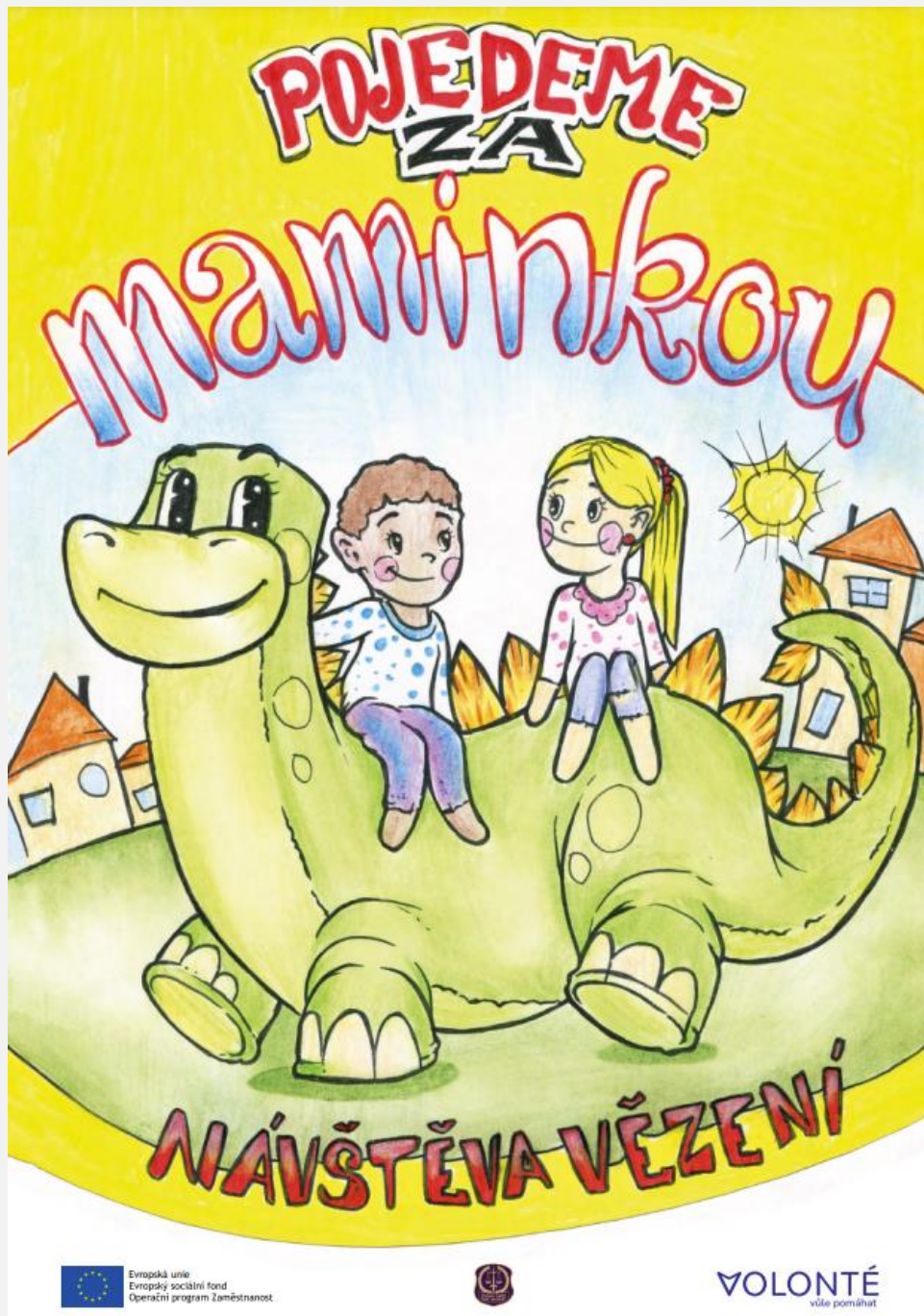
- Zároveň si s sebou z této doby do současnosti přenesla nedůvěru v autority: *„jste dítě, eee máte tady vedle sebe dospěláka, vo kterýho se máte vopírat, kterej Vám má pomáhat, má Vám určovat nějakou cestu, má Vás někam směřovat, má Vás nastavovat, má Vás ochraňovat a von Vám místo toho lže, jo. A to prostě pro mě jakoby znamenalo to, že já jsem, já jsem i začla jako jinak nahlížet na ty učitelky ve škole a vesměs prostě na všechny dospělý. Protože já už jsem to pak brala tak, že když mi vlastně lžou ty, který jsou mi nejbliž, tak proč by mi nelhali i ty, který mě vůbec neznaj, jo, takže mi vlastně, kdo je dospělej, tak ten mi bude lhát, že prostě pro ně je to jako normální, voni to berou prostě jakože eee normální způsob komunikace tu lež, že je jim to pohodlnější, že je jim to příjemnější. A můžu říct, že teda eee to si, to si s sebou vleču celej vlastně zbytek života, že já nesnáším, když mi někdo lže. Já snesu cokoliv. Já snesu prostě jakoukoliv pravdu, ale nesnesu lež. Mě to hrozně ponižuje, že ten člověk ze mě prostě dělá kretěna“ (Jana)*

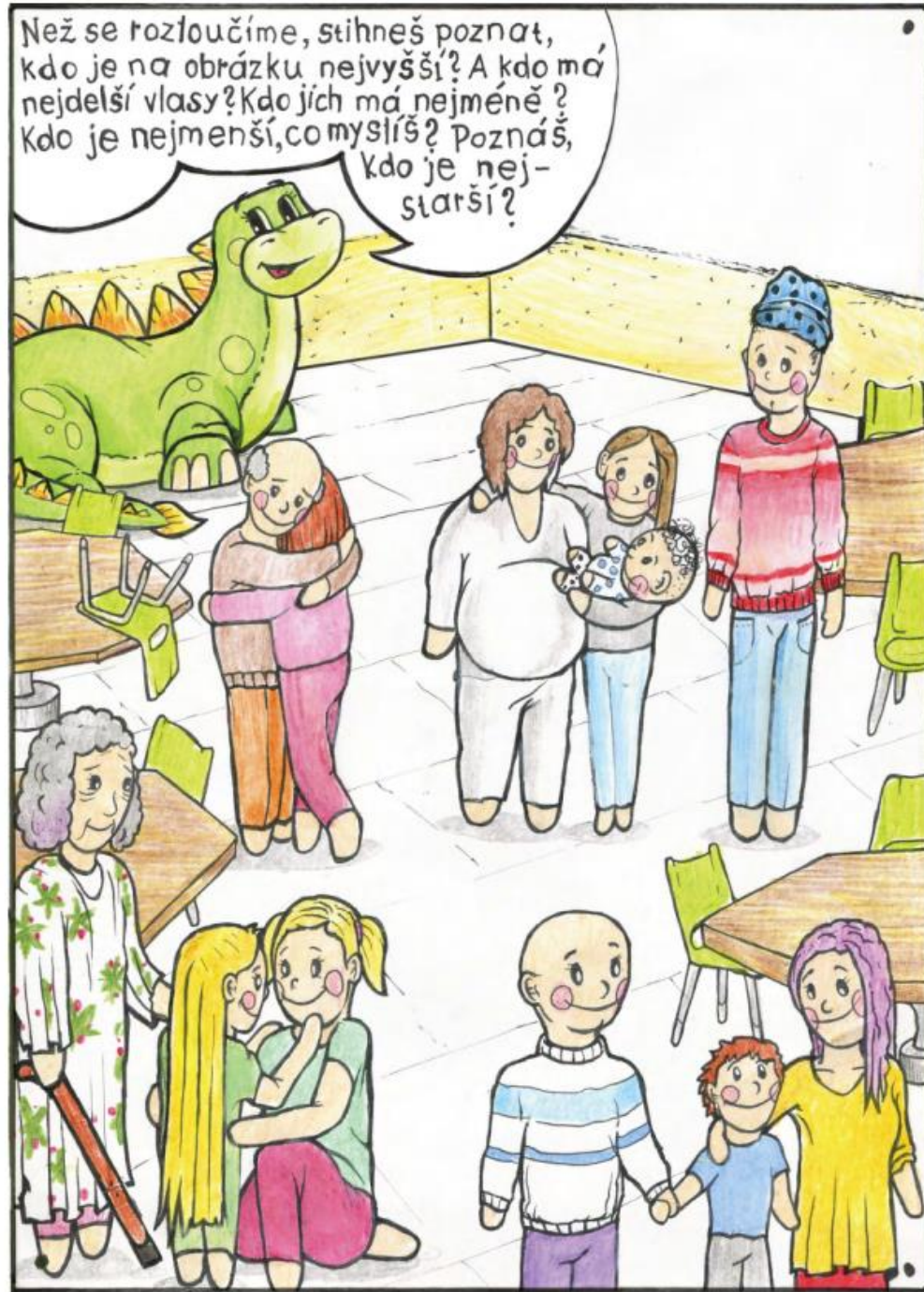
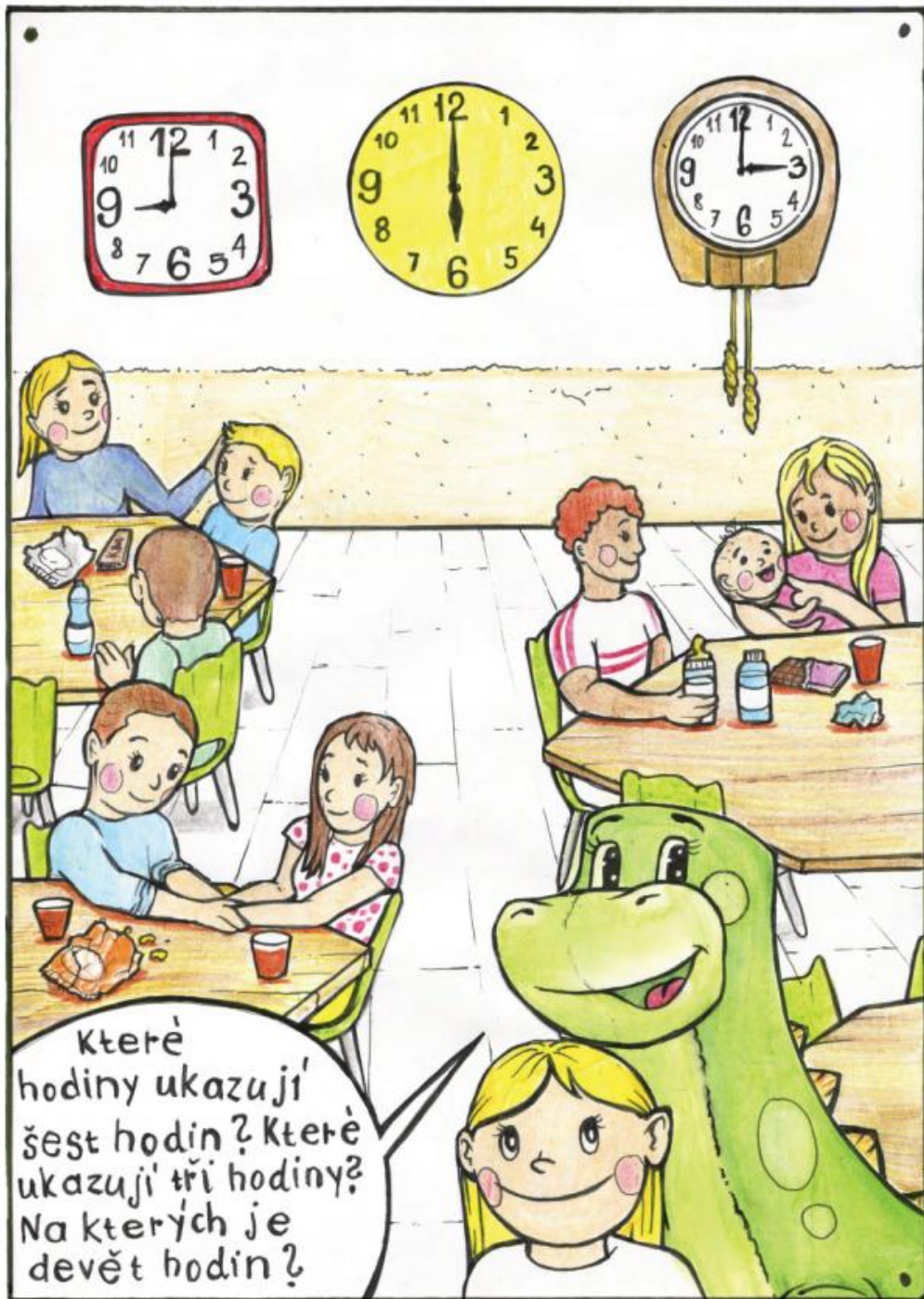
DALŠÍ MOŽNÉ DOPADY

- Stud
- Převzetí role rodiče
- Víkend na návštěvách (finance utracené za cestu?)
- Emoční odpojení
- Pocit „jsem potrestaný, ale nic jsem neudělal“
- „Skončím jako rodič“
- Psychosomatické obtíže

CO ŘÍKAJÍ VÝZKUMY ZE ZAHRANIČÍ

- Násilí a jiné agresivní chování, jež bývá spíše uváděno jako důsledek vyrůstání v násilném prostředí. Tyto děti tak mohou být impulzivnější, hádavé, vzdorovité, nadmíru vyžadovat pozornost, případně se podílet např. na šikaně (Dawson et al., 2012; Gilham, 2012; Luk et al., 2022; Reef et al., 2015).
- Sklony k rizikovému chování. Jednou podobou je užívání návykových látek, kdy bylo zjištěno, že děti vězněných rodičů více konzumují alkohol, kouří, ale i berou tvrdé drogy (Dawson et al., 2012; Kahya & Ekinci, 2018; ÚVOD 39 Kinner et al., 2007; Luk et al., 2022; Miller & Barnes, 2015; Murray & Farrington, 2008b; Wildeman et al., 2018).
- Sexuální aktivita, s níž tyto děti častěji začínají velmi brzy, mívají více partnerů a nedostatečně se chrání, s čímž u nich pak souvisí i četnější výskyt pohlavních chorob (Dawson et al., 2012; Luk et al., 2022).

Pojedeme za maminkou

Návštěva vězení

Pojedeme za maminkou

Návštěva vězení

Kdo jsme?

BĚH SE ŽLUTOU STUŽKOU

[ÚVOD](#)

[NOVINKY](#)

[CHCI PODPOŘIT](#)

[FOTOGALERIE](#)

[MEDIA](#)

[O PROJEKTU](#)

[PŘÍBĚHY](#)

[REGISTRACE](#)

„Díky yellow ribbon run začali společně běhat zaměstnanci vězeňské služby i odsouzení a to je super. YRR je potvrzením toho, že změna je možná.“

Jiří, zaměstnanec Vězeňské služby ČR

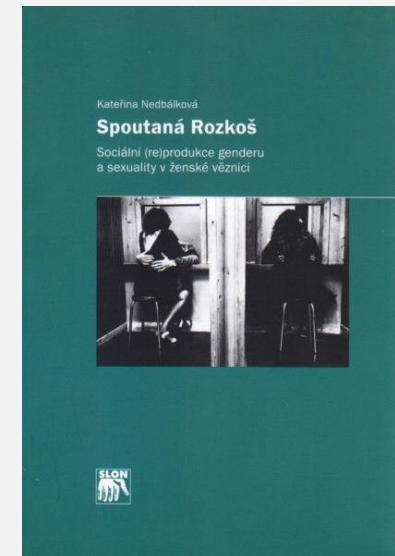
SEXUALITA ŽEN
VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

VÝZKUMY U NÁS

- Nedbálková, K. (2006). *Spoutaná Rozkoš: sociální (re)produkce genderu a sexuality v ženské věznicí*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Etnografický / sociologický výzkum
- Rozhovory (analýza?)
- Bez možnosti použití diktafonu
- Slabší základ porozumění systému VTOS

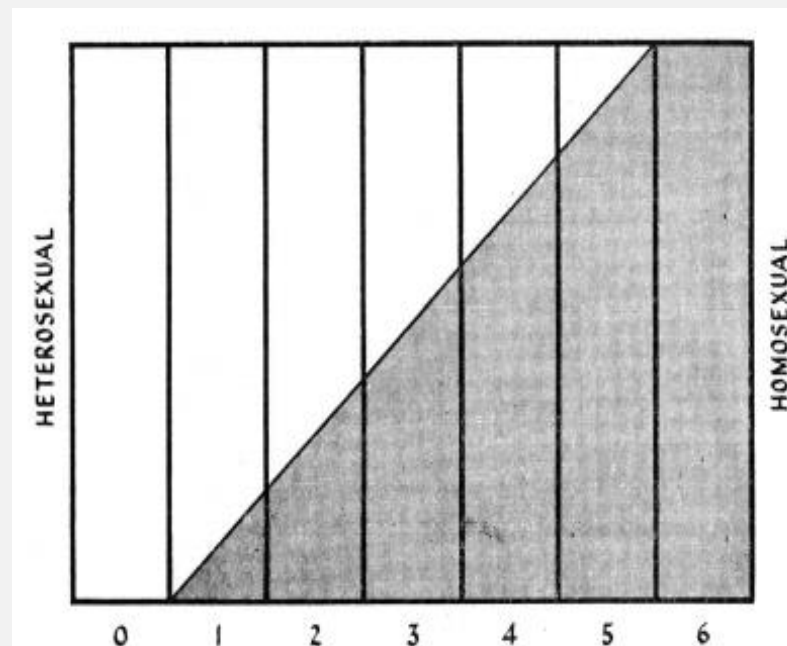

Sexuální orientace

- Homosexualita
- Kinseyho škála sexuality

(Kinsey et al. 1948)

Obrázek 1. Kinseyho škála sexuální orientace (převzato a upraveno z Drucker, 2010)

VÝZKUM

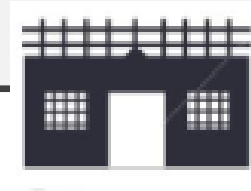
Jak ženy ve VTOS
prožívají svoji sexualitu a vztahy?

VÝZKUM

- Věznice Světlá nad Sázavou
- 19 rozhovorů (diktafon, přepisy)
- Interpretativní fenomenologická analýza (IPA)
- Hledání témat

VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU

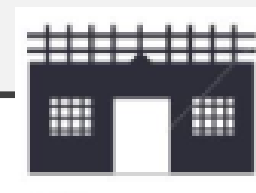
Ubytování

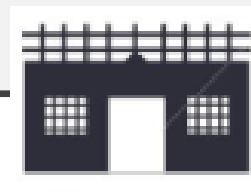
- Zpravidla:
- 1 patro
- 7 pokojů
- 8 žen na pokoji

56 žen na patře

kulturní místnost, sprchy

+ pravidla

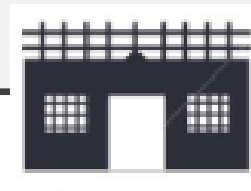

VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU

VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU

Režim

- Budíček (6:00), hygiena
- Snídaně
- Práce, aktivity, osobní volno,
- Oběd - jídelna
- Práce, aktivity, osobní volno,
- Večeře
- Osobní volno, aktivity, večerní hygiena
- Večerka (22:00)

VÝZKUMNÝ SOUBOR

- respondentem je žena,
- aby žena byla alespoň rok ve výkonu trestu odnětí svobody nebo
- aby byla ve výkonu trestu odnětí svobody minimálně půl roku, zároveň však alespoň podruhé.

VÝSLEDKY

- TČ (některé ženy měly více trestů současně)
- 7x krádeže
- 6x podvody
- 5x prodej a distribuce drog (1x ve VTOS)

2x vražda, obchodování s lidmi

1x vydírání, zpronevěra, kuplířství, obecné ohrožení, ohrožování mravní výchovy dítěte, násilí proti úřední osobě, porušování domovní svobody

VÝSLEDKY

- Počet sexuálních partnerů před nástupem do VTOS
- min: 2
- max: tisíce (50 000 ?)

(15 denně po dobu 14 let)

(5 za den po dobu 26 let)

Dlouhodobé vztahy průměrně 3

VÝSLEDKY

	před nástupem do VTOS	během VTOS
preference mužů	12	7
preference žen	4	5
bez vyhraněné preference	3	7

VÝSLEDNÁ TÉMATA

1. Význam přiřádaný sexualitě

2. Život mimo mříže

3. Sexuální a genderové variace

4. Nežádoucí vlivy

5. Soužití

6. Autoerotika

I. VÝZNAM PŘIKLÁDANÝ SEXUALITĚ

- I.1. Význam sexuality obecně v životě
- I.2. Význam vztahů ve výkonu trestu
- I.3. Zisk ze vztahu
- I.4. Flirtování

I. VÝZNAM PŘIKLÁDANÝ SEXUALITĚ

I.1. Význam sexuality obecně v životě

- Je důležitá
- City, sblížení
- Sex, fyzické uspokojení až následně

„Jo, to jsou právě ty city. To já potřebuju mít někoho ráda a aby někdo měl rád mě. To je to nejdůležitější. ...i kdybych se toho člověka neměla dlouho dotknout, tak mě to nebude dělat problém, na tohle já nejsem, takže... Ale je to hezké, když jsou si dva lidé blízcí, to se mi zase líbí.“ (Táňa; T10)

I. VÝZNAM PŘIKLÁDANÝ SEXUALITĚ

I.2. Význam vztahů ve výkonu trestu

- Blížkost
- Pobláznění spíše, než láska (strach ze zranění, ze závazku)

„... To je hrozný, zamilovaná jsem. A neměla jsem u ní pocit, fyzickýho kontaktu. Jako co se týče sexu. Jsme si tak rozuměli, že mi stačilo, že jsme spolu leželi. Nepotřebovala jsem to. Stačilo mi pohlazení, polibek. Ale sex se ženou je krásnej pocit (smích). A bála jsem se toho moc.“ (Bára; B10)

I. VÝZNAM PŘIKLÁDANÝ SEXUALITĚ

I.3. Zisk ze vztahu

- Naplnění citové prázdnoty
- Krácení si volné chvíle, zpříjemnění trestu
- Materiál, prostituce a ochrana se moc nevyskytovaly

„Určitě tak aby vám utíkal čas tady, musí tam bejt nějaká ta jiskra, musíte si s ní rozumět. Dejme tomu, tady v tom kriminále, když máte pár let, tak vám udělá radost třeba když přijdete z práce a ten druhý na vás čeká, jo? Nebo vám vypere, ustele, prostě takový výpomoc. A tady vlastně jste vopuštěnej, takže tady víc potřebujete... Tady vám chybí ty... Tady se cítíte vosamocen prostě.“ (Olga; 23)

I. VÝZNAM PŘIKLÁDANÝ SEXUALITĚ

I.4. Flirtování

- Testování si, zda by odsouzená šla do vztahu
- Sranda
- Některé ženy se toho bojí, někdy vede ke konfliktům (žárlení)

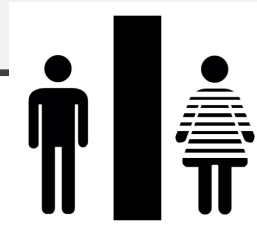
„...oni to vycejtěj, na koho to můžou zkoušet a na koho ne. Kdo k tomu vztah má. Dělán si z nich srandu a nikoho se to nedotkne. Neurážím je jako, nebo to. Ale nikdo mě s tím jako... nesetkala jsem se s tím, že by mě někdo nutil, nebo po mě jel. Když dám jasně najevo, že ne, tak...“ (Hana; H41)

2. ŽIVOT MIMO MŘÍŽE

- 2.1. Vztahy venku
- 2.2. Intimní místnost
- 2.3. Riziko těhotenství

2. ŽIVOT MIMO MŘÍŽE

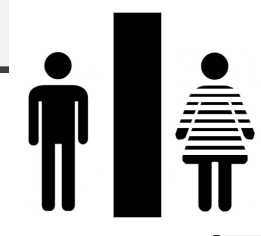

2.1. Vztahy venku

- Vráťí se venku k mužům? Co bude se současnou partnerkou?
- Co by řekl muž na její vztah se ženou? Romky?
- Paralelní vztahy = pokrytectví, opovržení

*„...říkám mu všechno. Ale zase se bojím /přiznat mu vztah se ženou/, protože já jsem tady, on je venku. Tak aby to nějak. No ani to... Nevím. Aby neodešel a aby to nerozbilo vztah. To je těžký. Přemýšlela jsem, že bych počkala na tuhle partnerku. Jsem zmatená, nevím, co se se mnou děje. Já mám ještě 3 roky před sebou, to je doba. Proto to, co bude venku, to je budoucnost, vzdálená.“
(Irma; 113)*

2. ŽIVOT MIMO MŘÍŽE

2.2. Intimní místnost

- Zájem
- Pro posílení vztahů s rodinou, méně za účelem sexu

„Jako určitě bych to uvítala, no (smích). Myslím, že je hnusný, když jako...že se nemůžou držet za ruku, nemůžou si dát pusy, ...ten kontakt, sedí se svým chlapem 3 hodiny na návštěvě a nemoct ho pohládit, nemoct ho obejmout nebo ho držet za ruku...“ (Hana; H45)

2. ŽIVOT MIMO MŘÍŽE

2.3. Riziko těhotenství

- Většinou to odsuzují, zvláště matky
- Respondentkám se to zdá nevýhodné
- Zneužití pro přerušování VTOS (kauza Janáková, 2019, změna legislativy?) , spíše vazební věznic

*„To zkoušej i na vazbách si to posílat přes okno. Takže jako. Už to vyšlo někdy. Určitě. Jako třeba když jedou na eskortu tak si to nechaj poslat do skleničky přes okno a zkoušej se otěhotnět. Ale mě se to nelíbí. No jako už se to občas podařilo někomu, to vim. Tak ony plánujou, že utečou někam do ciziny třeba.“
(Nina; N45)*

3. SEXUÁLNÍ A GENDEROVÉ VARIACE

- 3.1. Orientace a identita
- 3.2. Chlapečci
- 3.3. Muži vs. ženy

3. SEXUÁLNÍ A GENDEROVÉ VARIACE

3.1. Orientace a identita

- Rozlišují na Homo a Hetero (a Bi), ale ne tak ostře, jak popisuje Nedbálková (2006) pravé a nepravé lesby. Většina změnu respektuje.
- Vztahy lesbička + původně heterosexuálně orientovaná

„Myslím, že ne, že nedělám rozdíl. Ale jsou takový, co to odsuzují. Říkají, že „venku to má děti a chlapy a tady se lesběj“, tak ale jako prostě at’ si to lidi vyzkoušej, jaký to je být bez kontaktu, bez ničeho. Já se tak na to nedívám.“ (Irma; 143)

- Zmatení ve vlastní orientaci

„... Ted’kon, poprvé. Nikdy se mi to nestalo. Takže pro mě úplně něco, nového. A hlavně něco pro mě, jakože natolik jakoby že obtížnýho přijmout, že prostě by se mi mohla líbit holka, nebo že bych mohla být na holky, anebo že by mě mohla vzrušovat holka.“ “...ale pro mě to bylo svým způsobem jakoby strašně velké vnitřní boj.“ (Alena; A22, A25)

3. SEXUÁLNÍ A GENDEROVÉ VARIACE

3.2. Chlapečci

- falešní chlapečci / chlapečci
 - Los Machos and False Machos (Castro Madariaga et al. 2017)
 - Butch and Femme (Agboola, 2015; Kolb & Palys, 2018)
 - Femme - aggressive femme and lipstick lesbians (Kolb & Palys, 2018)
- žádaní, materiální výhody, žárlivost, může souviset s traumatickou událostí, hraniční PO, transsexualismem.
- Vypadá jako muž, cítí se být ženou
- identita vs. orientace?

„Ale tady jsou „chlapečci“, kteří vyloženě ze sebe dělají kluky, takový jiný to tady je vyloženě. Že se tady jedou vztahy. Je jich hodně, co si hrajou na chlapečky. Jako plno jich tu je, co byste na první pohled neřekla, že je to holka. ... A o ty je třeba boj, jo (smích).“ (Jana; J38)

3. SEXUÁLNÍ A GENDEROVÉ VARIACE

3.3. Muži vs. ženy

- srovnávání zkušeností
 - ženy citlivé, „lepší“
 - muži chladnější, neprojeví tolik zájmu, jako žena

„Jo, žena je podle mě kolikrát víc na blízkost. Chlapi, co jsem znala, tak byli takový odtažitější a jakože nebyli jako oškliví, nebyli vulgární a takové věci. Ale nebyli tak... tak přítulní, když se to tak řekne. Citliví.“ (Táňa; T21)

„Tak vždycky je to jiný. Ta ženská ví, co kam a jak (smích), kolikrát líp, jak ten chlap. Když ta holka neví, ale když měla zkušenosti, tak kolikrát byl lepší sex jak s chlapem.“ (Jana; J10)

4. NEŽÁDOUCÍ VLIVY

- 4.1. Prizonizace
- 4.2. Personál a instituce vězení
- 4.3. Žárlení a konflikty

4. NEŽÁDOUCÍ VLIVY

4.1. Prizonizace

- mít vztah = dělat si rodinu v kriminále
- po opuštění VTOS

„No svým způsobem... Svým způsobem to tady žiju. Protože já tady jako vlastně svým způsobem žiju. Žije se venku, svým způsobem přežívám, ale momentálně tady žiju. Ale nechci tomuhle jakoby úplně propadnout. Aby, kriminál svým způsobem jako takovým, byl pro mě domov. Ne.Vůbec ne.Vůbec ne.“ (Alena;A38)

4. NEŽÁDOUCÍ VLIVY

4.2. Personál a instituce vězení

- *vztahy se netolerují ...voni to jako nemůžou respektovat, ale dělaj, že je nevidí nebo jim i fanděj.“ (Hana; 44)*
- vztahy problémové a bezproblémové
- rozestěhování, některé ženy už není kam dávat

„...Jako vidí to tak, že si sedíme trest a máme být trestaný a né si tady najít vztah, aby nám bylo tady v uvozovkách dobře. Vim víc případů, že holky rozestěhovaly. A stačilo, že spolu byly v posteli.“ (Jana; J27)

4. NEŽÁDOUCÍ VLIVY

4.3. Žárlení a konflikty

- velmi časté (OVKT), vede až k fyzickému násilí
- násilí na úřední osobě
- křik, scény obtěžují ostatní ženy
- sebepoškození = ošetřovna – žádná z respondentek

„Jo, kvůli žárlivost, to jó. To byly scény. ...A ta druhá byla niž a měla poměr na chvílku s jinou holku... ...ta podvedená holka, tak té jedné vylila do obličeje čaj, a potom ta její sestra vzala židli, a hodila ji přes stůl, úplně zbytečnosti, ale akce to byla, ještě, že jsem to neschtala.“ (Táňa;T38)

5. SOUŽITÍ

- 5.1. Ohledy vůči druhým
- 5.2. Pokoje

5. SOUŽITÍ

5.1. Ohledy vůči druhým

- jsou v intimní zóně někoho jiného
- mladší ženy to respektují, nevšímají si, starším to vadí

„Vidim to, jak se líbají nebo jak se drží za ruce, to mi neva. Aji jsem jednou zažila, že jsem přišla do pokoje a byly tam lesbičky a byly v tom nejlepším a já ježišmarja.“ (Stela; S25)

„Jo i sexu. To jsem viděla jednou a styděly se, tak šly jinam. Jedna odešla domů. Tak jsem jim vynadala, že na to nejsme zvědavý. Stejnak to neposlouchaly. Jsou to dobytkové, prostě. Maj to dělat tak, aby to nikdo neviděl. Nechci s nimi mít nic společného.“ (Linda; L13)

5. SOUŽITÍ

5.2. Pokoje

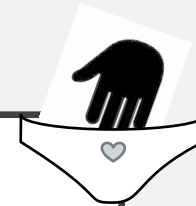
- půjčení pokoje = řešení nedostatku soukromí
- mladší ženy to respektují, nevšímají si, starším to vadí

„... to jde možná spíš u těch více trestů, že se dá jako domluvit prostě jim uvolní pokoj třeba na půl hodky, nebo tak vždycky, uvaří se jim kafe nebo něco takovýho.“ (Ema; E38)

6. AUTOEROTIKA

- 6.1. Sebeuspokojování
- 6.2. Erotické pomůcky

6. AUTOEROTIKA

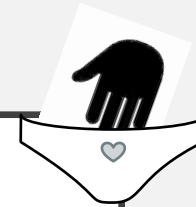
6.1. Sebeuspokojování

- tabu, rozpaky (chybí soukromí a klid)

„Já si myslím, jakože je to jakože přirozený. Ale přesto se...“ (Dita; D27). „Ano, je to něco, co já si myslím tak v naší kultuře je to něco, za co bych se měla stydět.“ (Dita; D35) „Že je to něco, co se jako nedělá?“ (X36) „No a když jo, tak se o tom nemluví.“ (Dita; D36)

- otevřeně hovoří hlavně prostitutky

*„Třeba minulej tejden. My tam máme na pokoji starší paní, jmenuje se ***, ... A ta si všude honí frndu, hrozně při tom heká. ... My jsme to třeba dneska rozebíraly s holkama (následuje výčet technik, které k sebeuspokojení používá Olga a její spolubydlíci) ... No to je právě to. Každá to má jinak...“ (Olga; O95)*

6. AUTOEROTIKA

6.2. Erotické pomůcky

- zájem by byl
- mít pomůcku = prolomení tabu
- Padesát odstínů šedi, Erot'áky
- Cilka, 40+, prostitutka podala výčet kreativního řešení pomůcek
 - vyprávěním se bavila

ZAHRANIČNÍ VÝZKUMY

- **Chlapečci** (Castro Madariaga et al. 2017; Agboola, 2015; Kolb & Palys, 2018)
- **USA** téměř polovina žen mělo nějaký intimní kontakt (Hensley, Tewksbury & Koscheski, 2002)
- **JAR** "let's play Scundai,, – blízkost, materiál, Butch (Agboola, 2015)
- **23,33%** odsouzených žen v Tunisu měly sex. styk se ženou během VTOS (Ammar, 2015)
- **Izrael** – 85 % se zúčastnilo nějaké formy sexuálního vztahu, ale 72 % žen to odsoudilo (stigma, víra) (Tomer & Chen, 2012)

ZAHRANIČNÍ VÝZKUMY

- ženy cítí poprvé náklonnost až se ženou (špatné zkušenosti s muži). Náklonnost byla primární touhou a proto zůstaly po tomto zážitku už se ženou (Leguay a Erhel, 977 in Ammar, 2015)
- Mít vztah = zabavit se v průběhu VTOS, získání materiálu, homosexualita vnímána jako patologická (Forsyth, Evans & Foster, 2002)
- Canteen whores – u nás se termín nevyskytnul Nedbálková (2006) a Tomer & Chen (2012).
- V našem výzkumu negovaly sex. násilí, potvrdily sex. obtěžování. Ve výzkumu Struckman-Johnson & Struckman-Johnson (2002) se násilí spojovalo s drsnější věznicí

ZAHRANIČNÍ VÝZKUMY

- **masturbace = tabu, masturbační vina** (Nugrahani, Kusumaningsih, Kholida, Kholifah & Yusuf, 2018; Hensley, Tewksbury & Koscheski, 2001)
- **Vztahy s personálem ojedinele v zahraničí, u nás se nevyskytovaly**

DUŠE ZA MŘÍŽEMI

- Ochranná léčba ambulantní
- Ochranná léčba ústavní (PN,VTOS)
- Zabezpečovací detence

**ÚSTAV PRO VÝKON
ZABEZPEČOVACÍ DETENCE**

ÚPVZD

- Vazební věznice a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno
- Věznice Opava
- Vazební věznice a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Praha-Pankrác

ÚPVZD

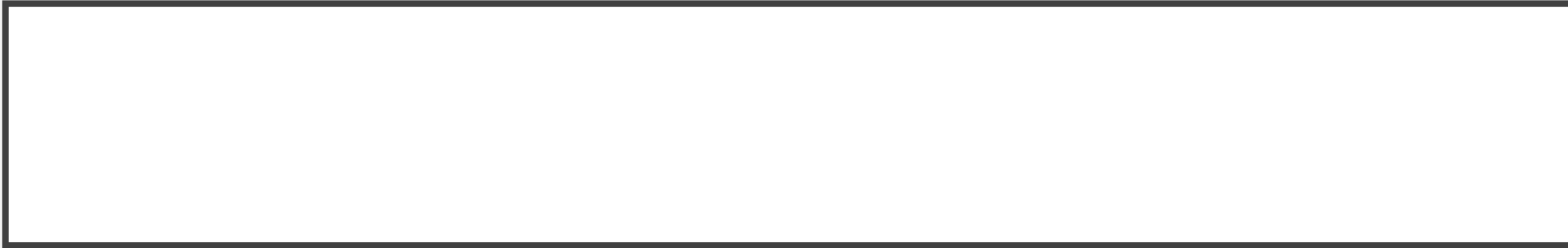
- Zabezpečovací detence je druh ochranného opatření, které se vykonává ve zvláštních ústavech, kde jsou realizovány různé psychologické, léčebné, pedagogické a další programy pro zde umístěné osoby, jež jsou nebezpečné společnosti.
- Ve zkratce: chovanci tam nejsou za trest

ÚPVZD

- Dnem 1. 1. 2009 nabyl účinnosti Zákon č. 129/2008 Sb. o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů
- Střeženy vězeňskou službou
- Zabezpečovací detence není časově omezena, trvá tak dlouho, dokud to vyžaduje ochrana společnosti

KDY SOUD ULOŽÍ DETENCI?

- **byl ve stavu vyvolaném duševní poruchou spáchán zločin**, pobyt pachatele **na svobodě je nebezpečný** a OL by k ochraně společnosti nebylo dostatečné
- pachatel je vzhledem ke své úplné nepřičetnosti **trestně neodpovědný**, ale jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a OL by nebylo k ochraně společnosti dostačující
- **pachatel opakovaně spáchal zločin pod vlivem návykové látky** a k ochraně společnosti by opět ochranné léčení nestačilo

- Bezodkladné dodání do ústavu realizuje policie
- lze uložit samostatně i vedle trestu odnětí svobody (po VTOS)

OPATŘENÍ

- Soud k němu přistupuje v případě, že by ochranné léčení samo o sobě nevedlo k dostatečné ochraně společnosti.
- Je určeno osobám mimořádně nebezpečným, jako jsou agresori, recidivisté s klinicky významnou poruchou osobnosti a sexuální devianti.
- Jde, vedle doživotního trestu odnětí svobody, o nejzazší prostředek trestního práva, protože může být spojeno s doživotní izolací.

PROPUŠTĚNÍ

- Přezkoumání: nejméně jednou ročně, u mladistvých nejméně jednou za půl roku.
- Pokud by důvody pro její výkon pominuly, bude zajištěná osoba okamžitě propuštěna, resp. u ní bude realizováno ústavní ochranné léčení, jestliže by pro ně splňovala podmínky.
- Někteří chovanci jsou vzhledem k jejich stavu nepropustitelní

ÚSTAV PRO VÝKON ZABEZPEČOVACÍ DETENCE BRNO

TÝM

- ředitel VV a ÚpVZD Brno
- ředitel pro ÚpVZD a VN
- vedoucí odd. a jeho zástupce
- primář psychiatrie
- psychiatr
- psychologové
- speciální pedagogové
- vychovatelé-terapeuti
- vychovatelé

- sociální pracovník
- dozorci (30+)
- zdravotnický personál
- sanitáři

PŘES 50

- kaplan
- právník
- referent zaměst. vězněných osob
- praktický lékař
- (adiktolog)

NÁSTUP

- Nástup do ÚpVZD Brno
 - PČR (PN), VTOS, občanský život
 - Nástupní oddělení
 - Pohovory s odbornými zaměstnanci
 - Po dobu nástupu chovanec izolován

Vstupní zpráva

Psychicky náročnější období (ocitnutí se v přísných podmínkách, což je však z pohledu zajištění bezpečnosti nezbytné).

ZAŘAZENÍ CHOVICE

- Odbornou komisí jsou zařazeni do jedné ze čtyř skupin dle stanovené psychiatrické diagnózy.
- Komorbidní diagnózy (např. téměř všech chovanců se sexuální deviací byla též diagnostikována nějaká forma poruchy osobnosti).
- Zařazení do sekce (6): ženy, chovanec mladší 19 let, dospělý psychotik muž, dospělý mentálně retardovaný muž, dospělý sexuální deviant muž, dospělý muž s poruchou osobnosti.
- Pracovně zařazen/nezařazen

ZAŘAZENÍ CHOVICE

- Po zařazení stanoven program zacházení (PZ), je „ušit na míru“.
 - v jaké je skupině a sekci, jaký má věk, s ohledem jeho zájmy, zdravotní stav, ale zejména s ohledem na přípravu do ochranné léčby
- PZ určuje, do jakých aktivit chovanec bude docházet, jak se k němu bude vztahovat hodnotící systém, jaké budou kladeny nároky
- Podstatné je nakombinovat program zacházení tak, aby zahrnoval důležité terapeutické aktivity připravující chovance na přesun do léčby s aktivitami s přesahem do praktického fungování v běžném životě chovance. (práce s vnitřní tenzí, psychoedukace, ...)
- Po nástupu – zařazení do komunity

PRŮBĚH VZD

- Komunita
- Denní plán
- Oproti PN střeží komunitu dozorcí
- Oproti VTOS je zde velmi důležité připravovat jednotlivé chovance na specifický typ léčení
- Aktivity jsou povinné a volitelné
- Pozoruje se vývoj náhledu (vhledu?), motivace práce na sobě, psychoterapeutický progres
- Tyto faktory jsou důležité při zvažování případného propuštění chovance.

- sociálně-psychologický výcvik: náhled na TČ, svoje chování, rozvoj empatie, vhodné chování v sociálních situacích.
- Pro ty, kdo mají mentální kapacitu, jsou motivováni
- expresivní terapie, trénink kognitivních funkcí, trénink sociálních dovedností, trivium
- Tělocvična, hřiště
- Zahrada
- Zaměstnání
- Režimu a pevné návyky

CO SE HODNOTÍ

- Dodržování režimu (plnění stanoveného programu, plnění režimových prvků, schopnost sebeobsluhy, dodržování pravidel mezilidských vztahů a schopnost sociální komunikace)
- Při zařazování je brán zřetel na míru duševní poruchy chovance, jeho nebezpečnost a aktuální medikaci.
- Terapeutický progres chovanců. Ten je vždy posuzován individuálně na základě míry připravenosti k léčbě včetně schopnosti reflektovat vlastní postoje k trestné činnosti, náhledu na duševní poruchu, motivace k léčbě a sebenáhledu.
- Při hodnocení nebezpečnosti je nevýhodou psychologicky „sterilní“ prostředí, ve kterém fungují chovanci relativně dobře, stabilizují se, neutíkají a neužívají drogy.
- KZ – souhrn poznatků o chovanci, s ní je seznámen a po roce se posílá k soudu.

FUNKCE

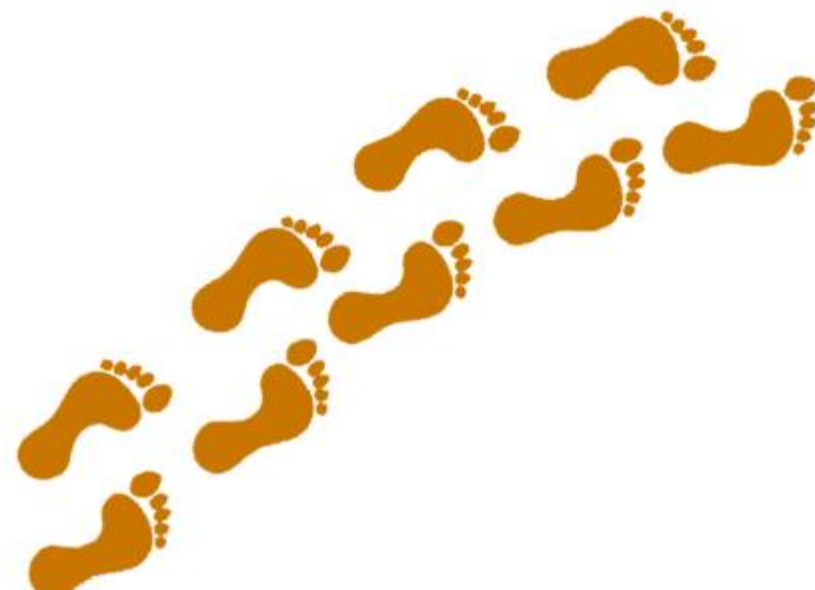
- Izolační (ochrana společnosti - stavebně technické zabezpečení, donucovací a omezovací prostředky)
- Léčebná (medikamenty, terapie apod.)
- Výchovná (speciálně pedagogické přístupy, resocializace)

CHOVANCI

	Muži	Ženy	
Brno	31	11	42
Opava	47	-	
Praha	21	-	
Celkem		110	

CESTA CHOVICE VÝKONEM ZD

ZAŘAZENÍ NA ODBORNÉ KOMISI

- Poruchy osobnosti
 - Psychotické poruchy
 - Sexuální deviace
 - Mentální retardace
-
- Program zacházení

PORUCHY OSOBNOSTI

- „Extrémní odchylky od způsobů, kterými daný v člověk v určité kultuře vnímá, myslí, cítí a vytváří vztahy s druhými.
- Zahrnují obvykle několik oblastí osobnosti (způsoby vnímání okolí, emotivita, ovládání impulzů a uspokojování potřeb, způsob chování a navazování vztahů s druhými)
- Dříve známé jako psychopatie, dnes se výraz nepoužívá

PORUCHY OSOBNOSTI

- F60.0 Paranoidní porucha osobnosti
- F60.1 Schizoidní porucha osobnosti
- F60.2 Disociální porucha osobnosti
- F60.3 Emočně nestabilní porucha osobnost
 - Impulzivní PO
 - Hraniční PO
- F60.4 Histrionská porucha osobnosti
- F60.5 Anankastická porucha osobnosti
- F60.6 Anxiózní (vyhýbavá) porucha osobnosti
- F60.7 Závislá porucha osobnosti
- F60.8 Jiné
 - Narcistická porucha osobnosti
 - Pasivně-agresivní porucha osobnosti

PORUCHY OSOBNOSTI

- Specifika u vyhodnocování TČ
- Nejsou narušeny rozpoznávací schopnosti
- VTOS

- Rizika: drogy, alkohol

PORUCHY OSOBNOSTI – CO S TÍM?

- Dlouhodobá psychoterapie
- Stabilizátory nálady?
- Režim
- Abstinence
- Ventilace sportem
- Pedagogické působení
- NÁHLED

SEXUÁLNÍ DEVIACE, PARAFILIE

SEXUÁLNÍ DEVIACE, PARAFILIE

- vlastností sexuality, které jsou v příslušné kultuře (zemi a době) považovány (obecně nebo rozhodujícími institucemi) za poruchu osobnosti (její motivační složky) nebo jejichž některé specifické projevy jsou považovány za poruchu chování nebo za neobvyklé (nenormální).

- **Deviace v aktivitě**

1. Voyeurismus
2. Exhibicionismus
3. Frotérismus
4. Tušérství
5. Patologická sexuální agrese
6. Agresivní sadismus
7. Sadismus a masochismus
8. Jiné deviace v aktivitě

- **Deviace v objektu**

1. Pedofilie
2. Fetišismus
3. Transvestitismus
4. Jiné deviace v objektu

- **Parafilie**

- **Parafilní porucha**

SEXUÁLNÍ DEVIACE, PARAFILIE

- Léčba – sexuologická
- Psychoterapie
- Hormonální
- Kastrace, testikulární pulpektomie
- Skupinová psychoterapie
- Pomáhá porozumění problému
- abstinence

PSYCHOTICKÁ ONEMOCNĚNÍ

- Narušený kontakt s realitou
- **Funkčních psychózy:**
 - Schizofrenie
 - Akutní a přechodné polymorfní psychotické poruchy
 - Trvalá porucha s bludy
 - Schizoafektivní porucha
 - Schizotypální poruchy
- **Organické psychózy**
- **Toxické psychózy**

PSYCHOTICKÁ ONEMOCNĚNÍ

- Největší stigmatizace
- Média hrají velikou roli
- Lidé se pak bojí vyhledat odborníka, stydí se
- Neléčí se

(začarovaný kruh)

Bývají převážně obětí, než pachatelem

PSYCHOTICKÁ ONEMOCNĚNÍ

- Strach o svůj život
- Bizarní „činy jinak trestné“

PSYCHOTICKÁ ONEMOCNĚNÍ – CO S TÍM?

Psychofarmaka, depotní injekce

Psychoterapie

Abstinence

Náhled

Včasné vyhledání pomoci

Práce se strachem, s tělem

KI po podání psychofarmak (uvědomí si, co se stalo)

JENŽE...

Kombinace 2

Sexuální delikt + nízký intelekt (=náhradní objekt)

Sexuální deviace + porucha osobnosti

Nízký intelekt + závislost na NL

Porucha osobnosti + závislost na NL

NEBO

Kombinace 3

Sexuální delikt + nízký intelekt + NL

Psychotické onemocnění + NL + (PO problém s psdg?)

...

Nejtragičtější osudy

RO

⚡

Ⓢ Ⓣ Ⓝ Ⓟ

636

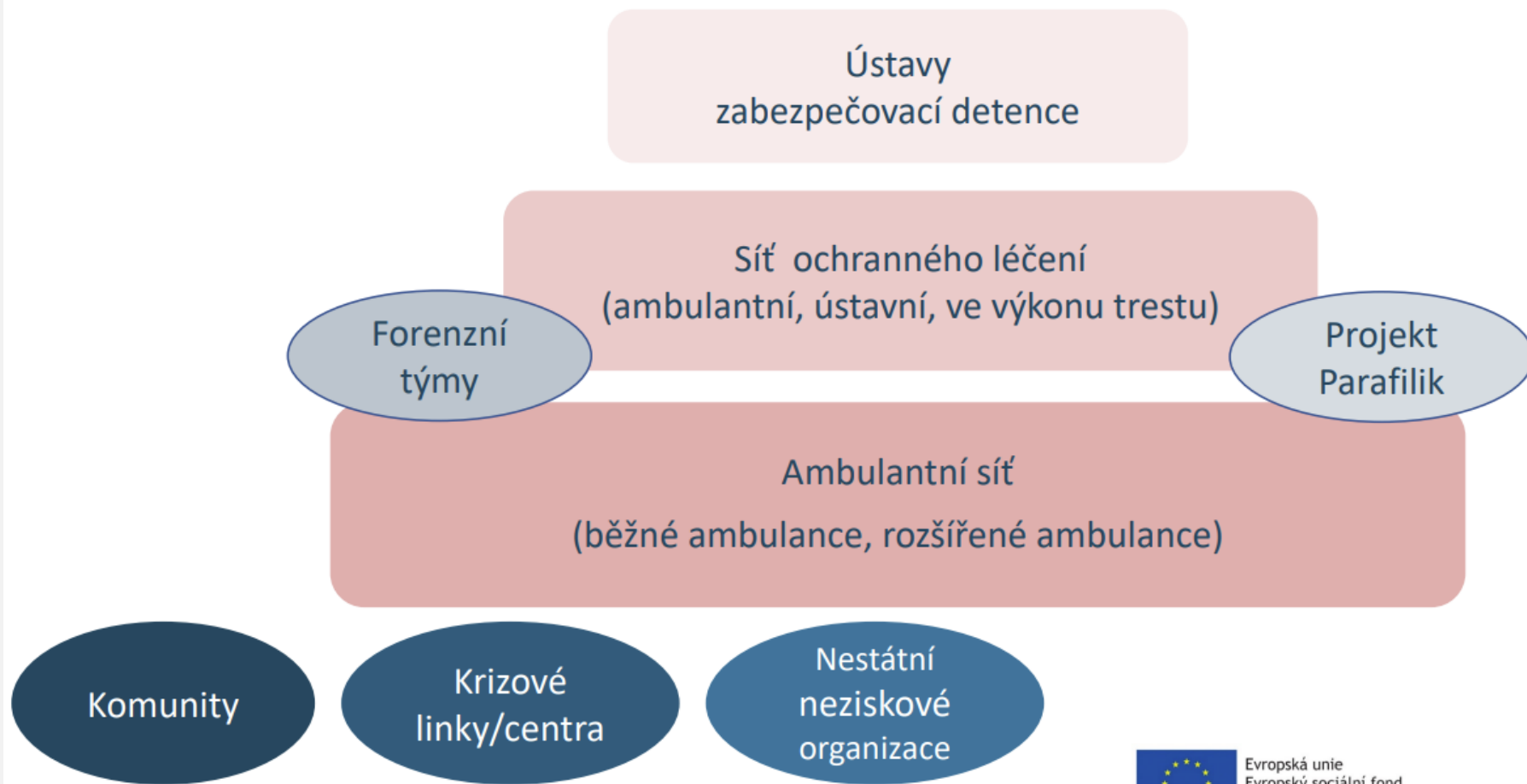
NMU T MON
636
♿

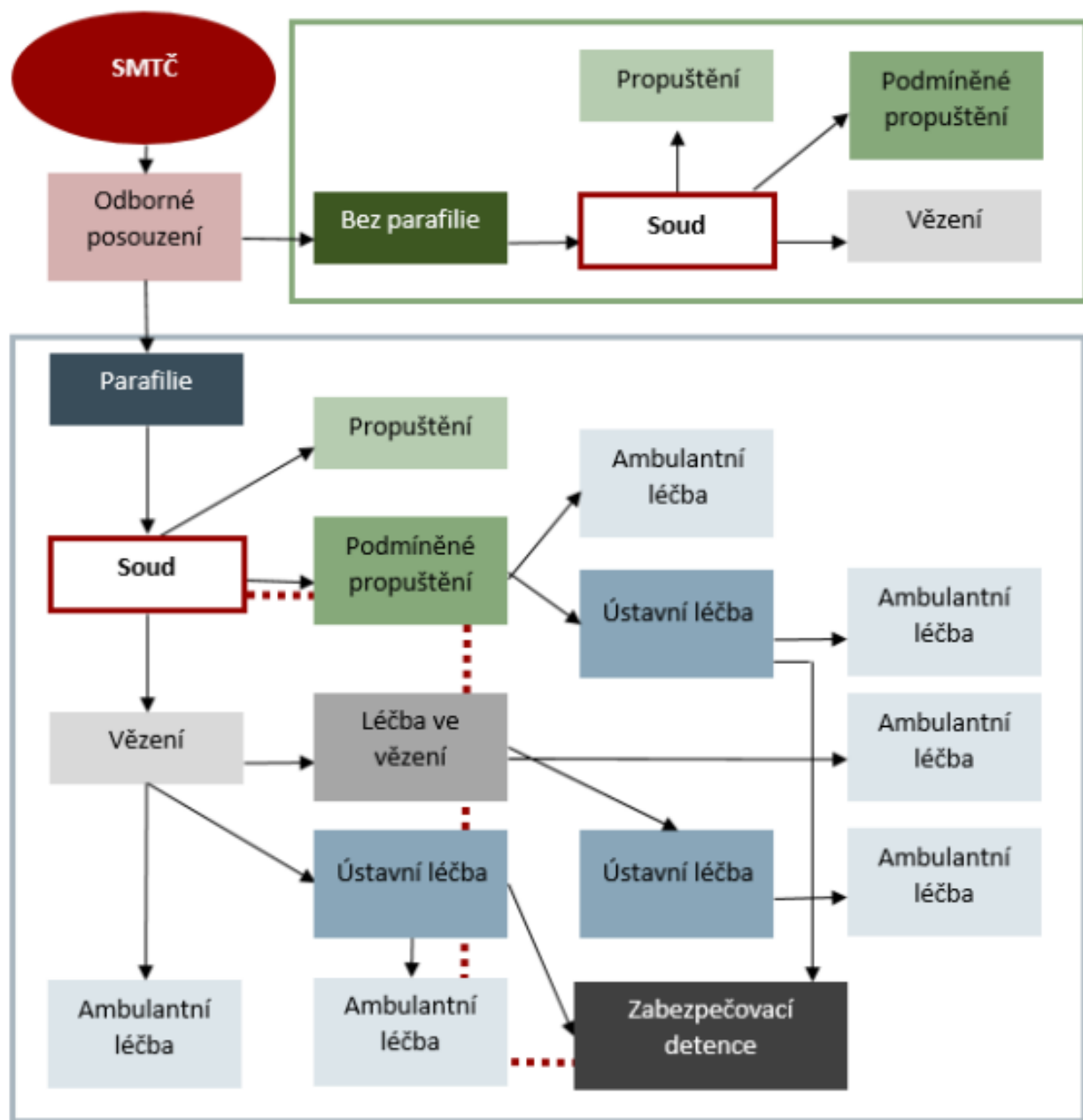

SPECIFIKUM PRÁCE

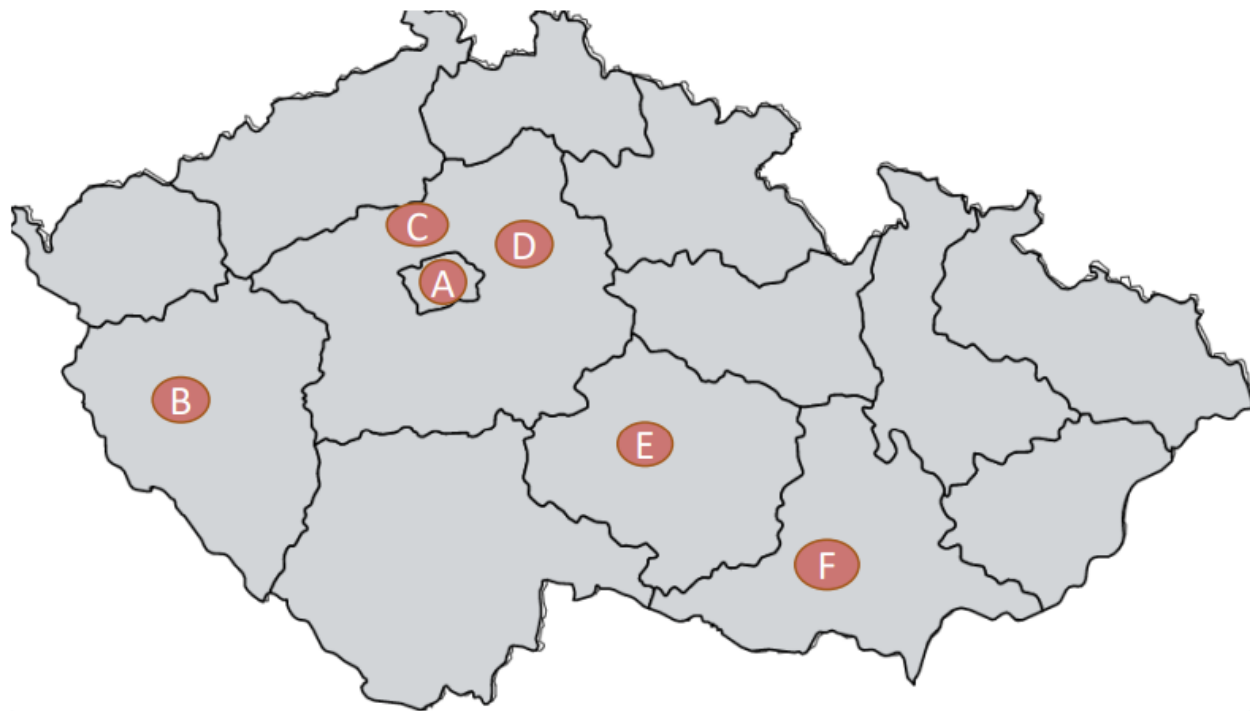
Nabídka péče pro jedince s parafilní preferencí

V České republice je nařízená léčba určena pouze pro pachatele SMTČ, u kterých byla na základě forenzního posudku zjištěna přítomnost parafilní preference.

Ochranné léčení sexuologické v ústavní formě

OLÚ sexuologické probíhá v těchto zařízeních:

- A – PN Bohnice
- B – PN Dobřany
- C – PN Horní Beřkovice
- D – PN Kosmonosy
- E – PN Havlíčkův Brod
- F – PN Brno

Parafilik = sexuální delikvent?

- Parafilik/osoba s parafilní poruchou vypovídá o preferenci/diagnóze
- Sexuální delikvent je osoba, která se dopustila sexuálně-kriminálního chování

Parafilní preference ≠ Delikventní chování

ČR: 20% lidí s parafilní preferencí mezi sexuálními delikventy, N= 796
(Blatníková, Faridová & Zeman, 2015)

Pachatelé TMČ?

Nezkušení adolescenti

Mentálně hendikepovaní

Sexuálně frustrovaní dospělí

Osoby pod vlivem omamné látky

Porucha osobnosti

Traumatizující rodinná konstelace

Parafilní preference

Parafilik jako logický objekt včasné intervence:

- Je možná sebe-identifikace
- Parafilie jsou stabilním rizikovým faktorem sexuální delikvence (Mann et al., 2010; Hanson & Morton-Bourgon, 2005)
- Latentní fáze cca. 5-10 let před prvním spácháním TČ (Knack et al., 2017; Piche et al., 2018).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Co je to sexuální preference a jak k ní člověk přijde?

- Vrozený program sexuality v naší mysli, člověk si ho nevybírá dobrovolně!
- Rozhoduje o tom, co nás sexuálně vzrušuje (fantazie, touhy, myšlenky, porno, chování) ale někdy také to, do koho **se zamilováváme**. Je z velké části vrozený a je součástí naší osobnosti (pouze jednou ze součástí a nikoliv jedinou, pozor).

Pozor: Podle MKN 10 je tento zájem větší nebo stejně velký jako zájem o běžné sexuální aktivity a objekty!

FORENZNÍ MULTIDISCIPLINÁRNÍ TÝM

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha č. 6

Standard péče poskytované Forezním multidisciplinárním týmem

pro účely dotačního programu pro financování sociální části center duševního zdraví a multidisciplinárních týmů pro cílové skupiny dětí, lidí s demencí, lidí s problematikou závislosti a lidí s nařízeným ochranným léčením pro rok 2022

DOTAZY Z IG

Sekundární viktimizace,
mediace, společenského
vnímání propuštěných/
obžalovaných apod

 Odpovědět >

Může to "pachatele"
napravit?

 Odpovědět >

Jak probíhá život těhotné
ženy během uvěznění?

 Odpovědět >

vztahy mezi vezni

 Odpovědět >

Jak se chovat k
odsouzeným po
propuštění?

 Odpovědět >

Mně by přišlo fajn zmínit v
rámci destigmatizace jak je
to s financováním pobytu
ve vězení)

 Odpovědět >

Jak k Vám vězni jakožto k
psychologovi přistupují?
Chtějí si nechat pomoci
nebo spíš ne?

 Odpovědět >

DĚKUJI ZA POZORNOST

